

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2008. február 28. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A sikkasztás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a pótmagánvádló által benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása során a Mosonmagyaróvári Városi Bíróság PM.8/2007/3. számú ítéletét és a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 1.Bf.49/2007/4. számú végzését hatályában fenntartja.

Ezen végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A kft. képviseletében pótmagánvádlóként fellépő pótmagánvádló vádindítványa alapján eljáró Mosonmagyaróvári Városi Bíróság a 2007. február 20. napján kihirdetett PM.8/2007/3. számú ítéletével a terheltet az ellene sikkasztás büntette miatt emelt vád alól felmentette. A kft. polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította. Kötelezte egyúttal a kft-t a felmerült bűnügyi költség és a le nem rótt illeték megfizetésére.

A megállapított tényállás lényege a következő:

2000. november 25-én a pótmagánvádló a kft. ügyvezetőjeként termeltetési szerződést kötött a tanuval tönkölybúza termeltetésére. Ennek megfelelően a kft. a község területén lévő földterületén megtermelt tönkölybúzát 2001. augusztus 3-7. között,

a betakarítás után, a szövetkezet raktárába szállították, összesen 156,545 tonna mennyiségben.

A kft.-vel szerződéses kapcsolatban nem álló, azonban a tanu résztulajdonában lévő másik kft. biztosította a termeltetéshez a vetőmagot, a szántást, a betakarítást és a szövetkezet területére a raktározást. A szövetkezet területén elkülönített raktárrészt bérelt a másik kft., amelynek vezetője, az ügyvezető igazgató volt a kizárólagos jogosultja a raktárban elhelyezett terményekről rendelkezni.

Az ügyvezető igazgató 2003. január 3-án engedélyezte a pótmagánvádló részére 25 tonna konvencionális tönkölybúza kiadását. A pótmagánvádló ebből mintát vett, majd a fenti mennyiség átvétele előtt a raktár felszámolásra került.

A raktár felszámolásakor jelentős mennyiségű hiányt észleltek, mely hiány keletkezhetett a raktárban tárolt, kezelt termény szükségszerű veszteségéből. Arra bizonyíték nem merült fel, hogy a szövetkezet vezetője, a terhelt az ügyvezető igazgató utasításától eltérően adott volna ki a raktárból árut, azzal sajátjaként rendelkezett, vagy eltulajdonította volna.

E tényállás alapján a bíróság a terheltet a Btk. 317. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő és büntetendő sikkasztás büntette miatt emelt vád alól - a Be. 6. §-a (3) bekezdésének b) pontja és a 331. §-ának (1) bekezdése alapján - felmentette, míg a Btk. 276. §-ában meghatározott magánokirat-hamisítás vétségének elbírálását mellőzte figyelemmel arra, hogy a Be. 343. §-ának (5) bekezdése alapján a pótmagánvádló a vádat nem terjesztheti ki.

Az ítélet ellen a pótmagánvádló által a terhelt bűnösségének megállapítása érdekében bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság a 2007. augusztus hó 29. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozott 1.Bf.49/2007/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A megyei bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a vonatkozó perrendi szabályok megtartásával, megfelelő körben folytatta le, és a tényállás megalapozott.

Rögzítette, hogy a bizonyítékok értékelése körében az elsőfokú bíróság tett megállapításokat a másik kft. és a szövetkezet között kötött bértárolási szerződéssel kapcsolatban, amelyet ugyancsak vizsgált. A másodfokú bíróság szerint ez a szerződés is hozzátartozik a történeti tényálláshoz, ezért azt kiegészítette.

E kiegészítés szerint először 2000. szeptember 23-án a kft. és a szövetkezet kötötte meg a bértárolási szerződést, majd a közben folyó tárgyalások eredményeként a kft. november 25-én kötötte a termelési szerződést a tanu és a társa fajta-tulajdonosokkal.

E kiegészítéssel válik érthetővé, hogyan kerül bele a történeti tényállásba a szövetkezet, illetve a pótmagánvádló miért a szövetkezet ellen fordult.

Rögzítette továbbá a másodfokú bíróság, hogy a városi bíróság az ésszerű bizonyítási lehetőségeket kimerítette, további bizonyítás felvételére nem volt szükség. A polgári jogi jogvita önmagában nem teremt büntetőjogi felelősséget, illetve, ha a büntetőjogi felelősség kérdésében nemleges a bíróság álláspontja, az nem zárja ki, hogy a felek polgári eljárás keretében rendezzék a vitájukat.

Helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság abban is, hogy hiába utal egy eszközcselekményre a vádindítvány (magánokirat-hamisítás), vádkiterjesztésre nincs lehetőség, azaz a pótmagánvádló csak abban a körben mozoghat, amelyben az alapeljárás folyt.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a pótmagánvádló nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontjára hivatkozással, mert álláspontja szerint a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor.

Az alapügyben eljáró bíróságok a pótmagánvádlónak az igazságügyi szakértő bevonására irányuló indítványát elutasították. Laikusnak vélhető szakértőt vontak be, akinek a teljesen széteső és logikátlan szakértői véleménye alkalmatlan az objektív igazság felderítésére. Amennyiben a bíróságok a bizonyítási indítványnak helyt adtak volna, úgy fény derülhetett volna arra, hogy a tetemes, nagy mennyiségű raktárhiány miből keletkezett. Elfogadhatatlan ugyanis az eljárásba vont szakértőnek a logikátlan állítása a tönköltybúza elporladásáról és az egerek által okozott kárról.

A terhelt a kft. tönköltybúza termését önhatalmúlag takarította be és szállította a raktárába. A kft. sem a terhelttel, sem az annak vezetése alatt álló szövetkezettel nem állt jogviszonyban.

Az eljárásba bevont másik kft. szintén nem állt semmilyen jogviszonyban a pótmagánvád előterjesztőjével.

A pótmagánvádlói vádindítvány előterjesztésére a terhelttel szemben sikkasztás büntette és magánokirat-hamisítás vétsége miatt került sor. Ennek ellenére állapították meg a bíróságok, hogy a

pótmagánvád alapján indított eljárásban a vád kiterjesztésére nincs lehetőség.

A pótmagánvádló mindezek alapján a törvényes határozat meghozatalát és a felmerült költségeinek a megtérítését kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a pótmagánvádló képviselője a felülvizsgálati indítványt fenntartotta.

A nyilvános ülésen személyesen is megjelent pótmagánvádló előadta, hogy a szövetkezetnek nem is volt olyan mennyiségű tönkölybúzája, amennyit értékesített. 2003. január 3-án engedélyezte részére az ügyvezető igazgató a 25 tonna tönkölybúza kiadását, amely akkor még meg is volt. Személyesen vett belőle mintát. Ezt a búzát adta el jogosulatlanul a terhelt a harmadik kft-nek és ezzel követte el a sikkasztást.

A nyomozást eleve nem a szakma szabályai szerint folytatták le és az ügyészség sem törekedett a tények tisztázására. A pótmagánvádas eljárásban ilyen előzmények után megalapozatlan ítélet született.

A védő a megtámadott határozat hatályában fenntartását indítványozta. Kifejtette, hogy a rendőrség és az ügyészség is megfelelően, szabályszerűen folytatta le a nyomozást. A bíróság egy esettől eltekintve helyt adott a pótmagánvádló bizonyítási indítványainak. Mezőgazdasági és számviteli szakértő is eljár az ügyben. 2002-ben betakarított búzája nem is volt a terheltnek. Pótmagánvádas eljárásnak pedig csak akkor van helye, ha azt a nyomozás megelőzte. Magánokirat-hamisítás vétsége miatt azonban a terhelt ellen nyomozást nem folytattak, ezért helyesen állapították meg a bíróságok, hogy amiatt pótmagánvádas eljárásnak nincs helye.

A terhelt a nyilvános ülésen előadta, hogy teljesen alaptalanul vádolták bűncselekmény elkövetésével. A szövetkezet elnökeként koordinálta a termelést. Az ügyvezető igazgató írásba adta, hogy a raktározott tönkölybúzából senkinek nem adhat ki semmit sem. E téren mozgástere nem volt és ténylegesen sem rendelkezett búza kiadásáról.

- o -

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta.

A pótmagánvádló elsősorban azt sérelmezte, hogy a bíróság megfelelő szakértői bizonyítás hiányában megalapozatlan tényállást állapított

meg. Valójában nem úgy történtek az események, ahogyan az a jogerős határozat tényállásában szerepel. Mindez a nyomozó hatóság, az ügyészség és a bíróságok hibájára vezethető vissza.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvány elbírálása során abból indult ki, hogy a Be. 423. §-ának (1) bekezdésében foglaltak értelmében, a felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül. Ennél fogva a kötelezően irányadó jogerős ítéleti tényállás alapul vételével kell és lehet állást foglalni a rendkívüli jogorvoslat tárgyában.

A tényállás szerint pedig a raktár felszámolásakor jelentős mennyiségű hiányt észleltek, amely keletkezhetett a raktárban tárolt, kezelt termény szükségszerű veszteségéből. Arra nem merült fel bizonyíték, hogy a szövetkezet vezetője, a terhelt, az ügyvezető igazgató utasításától eltérően árut adott ki a raktárból, a betárolt búzával a sajátjaként rendelkezett, vagy eltulajdonította volna.

Ilyen tényállás mellett csak az állapítható meg, hogy a terhelt felmentésére az anyagi és eljárási jogi rendelkezések megtartásával került sor.

A pótmagánvádló sérelmezte azt is, hogy a vádindítványában megjelölt magánokirat-hamisítás vétségét a bíróságok nem bírálták el. Ezzel kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság álláspontja a következő.

Az eljáró bíróságok azt tévesen állapították meg, hogy a magánokirat-hamisítás vétségének az elbírálására a Be. 343. §-ának a (6) bekezdése alapján azért nem kerülhetett sor, mert a pótmagánvádló a vádat nem terjesztheti ki. A vád módosítására, és ennek egyik lehetséges formájaként a vád kiterjesztésére ugyanis értelemszerűen csak a benyújtott (elfogadott) vádirathoz (vádindítványhoz) képest kerülhet sor. A pótmagánvádló azonban a vádindítványában már kérte a terhelt felelősségre vonását a Btk. 276. §-ában meghatározott magánokirat-hamisítás vétsége miatt is, tehát vádkiterjesztésre a pótmagánvádas eljárásban egyáltalán nem került sor.

Az eljárt bíróságok azonban valójában nem is vádkiterjesztésként bírálták el a magánokirat-hamisítás elbírálására irányuló vádat.

A megyei bíróság ítélete azt rögzítette, hogy:
„helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság abban is, hogy hiába utal egy eszközcselekményre a vádindítvány (magánokirat-hamisítás), vádkiterjesztésre nincs lehetőség, azaz a pótmagánvádló csak abban a körben mozoghat, amelyben az alapeljárás folyt”.

Ebből az következik, hogy nem azért mellőzték a magánokirat-hamisítás vétségére vonatkozó vád elbírálását mert a vád kiterjesztésére a pótmagánvádas eljárásban nincs törvényes lehetőség, hanem azért, mert a pótmagánvádas eljárást megelőzően a nyomozás lefolytatására és ennek eredményeként e bűncselekményben a nyomozás megszüntetésére nem került sor.

Ezzel kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság a következőkre mutat rá:

A Btk. 53. §-ának (1) bekezdése szerint a sértett léphet fel pótmagánvádlóként egyebek mellett akkor, ha az ügyész vagy a nyomozó hatóság a feljelentést elutasította, vagy a nyomozást megszüntette.

A Btk. 276. §-ában meghatározott magánokirat-hamisítás vétsége a magánokiratokba vetett bizalomhoz fűződő társadalmi érdeket védi, egyedi természetes személy, jogi személy vagy más szervezet sértettje nincs. Ennél fogva magánokirat-hamisítás vétsége miatt pótmagánvádas eljárásnak nincs helye.

Megállapította a Legfelsőbb Bíróság, hogy e cselekmény miatt a pótmagánvádló a nyomozás megszüntetését megelőzően feljelentést nem tett, és e cselekmény miatt a nyomozó hatóság nyomozást nem folytatott.

A pótmagánvád előterjesztésének alapvető feltétele a Be. 53. §-ának (1) bekezdésében felsorolt ügyészi döntések (határozatok, intézkedések) meghozatala, ilyenre azonban magánokirat-hamisítás vétsége miatt a terhelt ellen indított büntetőeljárásra nem került sor. Mindezek folytán magánokirat-hamisítás vétsége miatt a pótmagánvádlói vádindítvány előterjesztésére az arra megnyíló jogosultság hiányában került sor.

A Be. 231. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság a vádindítványt elfogadja, ha elutasításának nincs helye. E rendelkezésre figyelemmel, hivatkozott § (2) bekezdésének c) pontja alapján a magánokirat-hamisítás vétségének az elbírálására irányuló pótmagánvádlói vádindítványt a bíróságnak el kellett volna utasítania.

A pótmagánvádas eljárás megindítására alkalmatlan pótmagánvádló vádindítvány elutasításának elmulasztása azonban - miután e vád alapján további eljárási cselekményekre és határozat meghozatalára sem került sor - a felülvizsgálati eljárásban nem sérelmezhető. A felülvizsgálati eljárás ugyanis olyan rendkívüli jogorvoslati eljárás, amely a büntetőeljárásról szóló törvényben taxatíván felsorolt okokból indítható.

Azokat az eljárási szabálysértéseket pedig, amelyek a felülvizsgálati eljárást megalapozhatják a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja felsorolja, s azok között a pótmagánvádlói vádindítvány elutasításának az elmulasztása nem szerepel.

Miután pedig a Legfelsőbb Bíróság hivatalból vizsgálendő (abszolút) eljárási szabálysértést sem észlelt, ezért a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott jogerős ügydöntő határozatot - a Be. 426. §-a alapján - a hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2008. február 28. napján

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor s.k.
előadó bíró, Dr. Csere Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági tisztviselő
N-né TH